

Győri Ítéltábla

Az ügy száma: Gf.II.20.098/2024/12/I.

A felperes: Felperes1

(cím2)

A felperes képviselője: Hetzmann Ügyvédi Iroda

(cím5.;

ügyintéző: dr. Hetzmann Albert ügyvéd)

Az alperes: Alperes1

(Cím1.)

Az alperes képviselője: Pataki Petra Ügyvédi Iroda

(cím9;

ügyintéző: dr. Baja-Pataki Petra ügyvéd) és

Dózsa Ügyvédi Iroda

(cím12.;

ügyintéző: dr. Dózsa Dániel ügyvéd)

A per tárgya: szerződésmódosítás létre nem jöttének megállapítása és más

Az elsőfokú bíróság neve és fellebbezéssel támadott határozatának száma:

Székesfehérvári Törvényszék

8.G.40.019/2023/39-I.

A fellebbezést előterjesztő fél és a fellebbezés sorszáma:

alperes, 40. sorszám

Í t é l e t

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja, és a keresetet elutasítja.

Mellőzi az alperes elsőfokú perköltségben marasztalását.

Egyben kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 2.500.000, - (Kettőmillió – ötszázezer) Ft és 26.060,4 (Huszonhatezer – hatvan egész négy) euró első- és másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

[1] A felperes jelentős ipari gázfogyasztó, növényolaj gyártó, termelő üzem részére biztosítja a földgázt. Az alperes energiakereskedéssel foglalkozó gazdasági társaság. A felek villamosenergia ellátás tekintetében korábban már üzleti kapcsolatban álltak.

[2] A felek általi egyeztetést követően az alperes által megküldött kötelező érvényű ajánlat felperes általi aláírásával, alperes általi elfogadásával a felek között 2021. augusztus 30. napján földgáz adásvételi szerződés jött létre a 2021. október 1-től 2022. október 1-ig tartó határozott időre. A szerződésben fix árként 38,760 Eur/MWh, 33.648.000 kWh szerződött mennyiség, minimális átvételként az éves szerződött mennyiség 60 %-a, maximális átadásként az éves szerződött mennyiség 140 %-a került rögzítésre. Az ezekhez viszonyított éves alul, illetve felülvételezés esetén az alperes kötbér felszámítására volt jogosult. A szerződés melléklete havi bontásban tartalmazta a felperes cím2 szám alatti fogyasztási helyére az éves energiaigényt.

[3] A kötelező érvényű ajánlat aláírásakor a felperes nyilatkozott, hogy az alperes 2021. augusztus 27. napján kelt földgáz-adásvételi szerződés megkötésére vonatkozó felhívásának teljes szövegét és az alperes Üzletszabályzatát megismerte. A kötelező érvényű ajánlatban rögzítésre került, hogy a felek a földgáz-adásvételi szerződés részletes feltételeit az elfogadását követően, egy önálló földgáz-adásvételi szerződésben fektetik le. A szerződés aláírása vagy aláírásának elmaradása azonban nem érinti a földgáz-adásvételi szerződés létrejöttét.

[4] Az alperes 2021. június 1-től hatályos földgáz-kereskedelmi üzletszabályzatának 1.4.1. pontja szerint az eladó az üzletszabályzatot és annak bármely mellékletét, függelékét a Hivatal jóváhagyásával egyoldalúan módosíthatja. Az üzletszabályzat módosítása – ellenkező kikötés hiányában – a Hivatal általi jóváhagyás napján lép hatályba. Az 1.4.2. pont szerint az Eladó az Üzletszabályzat egységes szerkezetbe foglalt szövegét – a Hivatal jóváhagyó határozatával együtt – haladéktalanul a honlapján közzéteszi. A módosított Üzletszabályzatot – ellenkező kikötés hiányában – a Hivatal jóváhagyásának napjától kezdődően a hatályba lépés napja előtt létrejött és a hatályba lépésekor érvényben lévő jogviszonyokra is alkalmazni kell. Az 1.4.3. pont szerint amennyiben az Eladó az Üzletszabályzatot, illetve a Szerződést egyoldalúan, a lényeges feltételek tekintetében (ideértve különösen, de nem kizárólagosan a földgáz nettó egységárának egyoldalú megemelését is) a Vevőre nézve hátrányos módon módosítja, köteles a módosításról a módosítás hatályba lépését megelőzően legalább 45 nappal a Vevőket értesíteni, a Vevőket megillető felmondás feltételeiről szóló tájékoztatással együtt. Hatályos értesítésnek minősül az Eladó honlapján történő közzététel. Önmagában a tájékoztatás megtétele nem minősül a hátrányos módosítás elismerésének.

[5] Az üzletszabályzat 7.7.1. pontja rögzíti, hogy a földgáz-kereskedelmi szolgáltatás egyedi megállapodás tárgyát képező ellenértékéről az Eladó a Vevővel kötött szerződésben állapodik meg. A 7.7.2. pont szerint az Eladó jogosult a földgáz-kereskedelmi szolgáltatás ellenértékét – a Szerződésben megállapodott, ezzel kifejezetten ellentétes kikötés hiányában – egyoldalúan megemelni. Amennyiben az Eladó a földgáz-kereskedelmi szolgáltatás ellenértékét egyoldalúan megemeli, akkor a Vevőt az 1.4.4. pont szerinti jogok – figyelemmel az 1.4.5. pontban foglaltakra – illetik meg és az Eladó az Üzletszabályzat 1.4.3. pont szerinti határidőket figyelembe véve jár el. Eladó a Vevőt a szerződés egyoldalú módosításáról írásban tájékoztatja.

[6] Az alperes 2021. november 5. napján a szerződés általa egyoldalúan, 2022. január 1. napi hatállyal módosított rendelkezéseit közölte a felperessel. Eszerint a 2021. október 1-től 2022. október 1-ig tartó szállítási időszakra létrejött földgáz-adásvételi szerződés átadás-átvételi kötelezettségekre vonatkozó rendelkezései 2022. január 1-jei hatállyal kiegészülnek. Az alperes alacsony havi árkörnyezet esetén a havi szerződött mennyiségnél kisebb mennyiség, míg magas havi árkörnyezet esetén a havi szerződött mennyiségnél nagyobb mennyiség átvétele esetére volatilitási pótdíjat vezetett be. A módosítás szerint beiktatott rendelkezések definiálták az alacsony és a magas havi árkörnyezetet, és megadták a volatilitási pótdíj kiszámításának képletét. A szerződésmódosítással szerződésbe iktatott rendelkezések szerint alacsony havi árkörnyezet esetére az adott hónapra vonatkozó havi szerződött mennyiségnél kisebb mennyiség átvétele esetén az át nem vett mennyiségre jogosult az alperes „jogkövetkezmény”-ként pótdíjat érvényesíteni, amely Áfa mentes fizetési kötelezettséget jelent. Magas havi árkörnyezet esetén az adott hónapra vonatkozó havi szerződött mennyiségnél nagyobb mennyiség átvétele esetén a többletmennyiségre a földgáz nettó egységárán felül pótdíj érvényesítésének jogát kötötte ki akként, hogy ebben az esetben a volatilitási pótdíj a szolgáltatás ellenértékének minősül, ezért Áfa fizetési kötelezettséget von maga után. Rögzítette a módosítás azt is, hogy mindkét eset a szerződés szerinti alul- vagy felülvételezés vizsgálata, illetve az alul- vagy felülvételezési pótdíj megállapítása során úgy kerül figyelembevételre, mintha a vevő az adott hónapra vonatkozó szerződött mennyiséget vette volna át. A szerződés egyoldalú módosítása alapjaként az alperes az üzletszabályzata 1.4.3. és 7.7.2. pontjaira hivatkozott.

[7] A felperes a 2021. november 17-i levelében jelezte az alperesnek, hogy a szerződésmódosítást nem fogadja el, mert az az átadás-átvételi kötelezettség tekintetében teljesen új elszámolási rendet és pótdíjat kíván alkalmazni, mint amiben megállapodtak, ugyanakkor elállási jogát sem kívánja gyakorolni. Az alperes arra az álláspontra helyezkedett, hogy a szerződésmódosítás érvényesen létrejött 2022. január 1-jei hatállyal. A felperes 2022. áprilisának végétől volatilitási pótdíjra vonatkozó számlákat kapott. Ezeket vitatta, azonban megelőzendő, hogy az alperes a gázszolgáltatást kikapcsolja, azokat mindösszesen 349.762,12,- + áfa (444.197,88,-) Euró összegben megfizette.

[8] A felperes megváltoztatott keresetében elsődlegesen kérte, hogy a bíróság állapítsa meg, hogy nem jött létre szerződésmódosítás a felek között 2022. január 1-i hatállyal, közöttük a 2021. augusztus 30-án kelt kötelező érvényű ajánlat rendelkezései az irányadóak, annak nem képezi részét az alperes üzletszabályzata. Kérte, hogy kötelezze a bíróság az alperest 349.762,12 Euró és ennek 2022. augusztus 6. napjától a kifizetés napjáig járó, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) 6:155. § (1) bekezdése szerinti késedelmi kamata megfizetésére, mint tartozatlanul megfizetett összeg visszafizetésére. Másodlagos keresetében annak megállapítását kérte, hogy az alperes üzletszabályzatának 1.4.3. pontja és 7.7.2. pontja, valamint az alperes által állított 2022. január 1-i szerződésmódosítás semmisek és kérte a 349.762,12 Euró, valamint annak 2022. augusztus 6. napjától a kifizetésig járó a Ptk. 6:155. § (1) bekezdése szerinti, az EKB alapkamatának megfelelő mértékű késedelmi kamata megfizetésére kötelezni. A másodlagos keresete érvényesített jogaként elsődlegesen a Ptk. 6:95. §-ára (tilos szerződés), másodlagosan a Ptk. 6:96. §-ára (jóerkölcsbe ütköző szerződés), harmadlagosan a Ptk. 6:102. § (1) bekezdésére (tisztességtelen általános szerződési feltétel) hivatkozott.

[9] Előadta, hogy jelentős ipari gázfogyasztó, és a gázt felhasználó növényi olajgyártással foglalkozó üzem termelése havi szinten szezonálisan változó, ezért alapvető fontosságú volt számára, hogy a földgáz fogyasztás elszámolási rendje ne havi, hanem éves elszámolású legyen, és ekként az iparági gyakorlatnak megfelelően az alulvételezésért vagy túlfogyasztásért külön megállapodott díj, az úgynevezett take-or-pay (TOP) kötbér alapja az éves fogyasztás legyen. Több cégtől kért és kapott ajánlatokat, végül az alperessel folytatott egyeztetések eredményeként az alperes által elkészített és megküldött kötelező érvényű ajánlat felek általi 2021. augusztus 30-i aláírásával megállapodtak. Az okirat tartalmazza a gázvásárlásra vonatkozó valamennyi lényeges szerződési feltételt, ezért ezt tekinti a felek között létrejött szerződésnek. A szerződés megkötéséig (és azt követően sem) az alperes semmilyen módon nem jelezte számára, hogy a szerződés egyoldalú módosítására az üzletszabályzat alapján lehetősége van. Az alperes által kívánt szerződésmódosítás alapjaiban változtatta volna meg a felek megállapodását. Havi mennyiségelszámolást kívánt bevezetni az éves gázmennyiség +/- 40 %-os mennyiséggel szemben, a megállapodott fix árhoz képest egy új díjelemet, a volatilitási pótdíjat kívánta bevezetni, amit nem az éves, hanem a havi mennyiség elszámolásához kötött.

[10] Az elsődleges megállapítási keresete körében azzal érvelt, hogy a felek között a földgázvásárlásra vonatkozó szerződés a 2021. augusztus 30-án kölcsönösen aláírt kötelező érvényű ajánlatban meghatározott feltételekkel áll fenn és a kölcsönös akaratnyilvánítás csak a szerződésben foglalt tartalmi elemekre terjed ki. A Ptk. 6:78. §-ára hivatkozással állította, hogy az alperes nem tette lehetővé, hogy megismerje az üzletszabályzatát, és ő azt, illetve annak jogszabályoktól és szokásos szerződési gyakorlattól való eltérését nem fogadta el, ezért az alperes üzletszabályzata nem vált a szerződés részévé.

[11] Álláspontja szerint az Üzletszabályzat 1.4.3. és 7.7.2. számú rendelkezései a szerződés fogalmát rögzítő, a szerződési szabadságra, a szerződés létrejöttére és tartalmára vonatkozó, a szerződés létrejöttének időpontját és helyét szabályozó, az írásbeli alakhoz kötött szerződésre vonatkozó Ptk. rendelkezésekbe (Ptk.6:63. § (1),(2) bekezdés, 6:69. §) ütköznek. Ezért tilos szerződésről van szó, erre tekintettel pedig az alperes általi egyoldalú szerződésmódosítása is semmis. Állította, hogy az egyoldalú szerződésmódosítást biztosító rendelkezés nem felel meg a földgázellátásról szóló 2008. évi XC. törvény (GET) végrehajtásáról szóló 19/2009. (I.30.) Kormányrendelet (GET Vhr.) 4. számú mellékletében foglalt iránymutatásnak sem, meg kellett volna jelölni azokat a körülményeket, eseményeket, amelyek fennállása esetén indokolt lehet a módosítás. Érvelése szerint azért ütközik jóerkölcsbe a két üzletszabályzati rendelkezés és az azokon alapuló egyoldalú szerződésmódosítást tartalmazó nyilatkozat, mert az üzleti kockázatot teljes egészében a felperesre hárítja, továbbá azok alapján a szerződés módosítása a kötelmi jog mellérendeltségre és a felek szabad akaratnyilatkozatára vonatkozó szabályainak sérelmével, azok teljes figyelmen kívül hagyásával jár. A felperes az Üzletszabályzat 1.4.3. pontjának tisztességtelensége körében hivatkozott arra, hogy az alperes az üzletszabályzat bármely részét, bármely okból, indokolás nélkül, bármilyen mértékben módosíthatja, ahogyan ez a jelen ügyben meg is történt. A 7.7.2. pont szintén korlátlan egyoldalú hatalmasságot jelent, amely teljesen idegen és ellentétes a polgári jog, a kötelmi jog, az üzleti szerződések alaptermészetével. A szerződésmódosítást pedig azért tartotta tisztességtelennek, mert abban az alperes a felek egyező akaratnyilvánításával létrejött megállapodást egy olyan díj bevezetésével egészítette ki, amely az alperes javára változtatja meg a szolgáltatás ellenszolgáltatás arányát.

[12] A marasztalásra irányuló keresetét azzal indokolta, hogy tartozatlanul fizetett meg az alperesnek nettó 349.762,12 Euró összeget, ezt a jogalap nélküli gazdagodás szabályai szerint visszakövetelheti. Az alperesnek nincs és nem volt jogcíme a volatilitási pótdíj számlák kibocsátására, mert arra a felek szerződése nem terjed ki, a szerződésmódosítás nem jött létre, ha pedig létrejött, akkor semmis. Így az alperes jogalap nélkül jutott vagyoni előnyhöz, ezért köteles annak visszatérítésére.

[13] Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Előadta, hogy a felperes részére megküldött dokumentáció kifejezetten rögzítette a felhívás tárgyát és felhívta a felperes figyelmét az Üzletszabályzatra és az ÁSZF-re. A felperes a felkínált módzatok közül a „C” árazási opciót választotta és az ajánlat véglegesítésével és aláírásával kifejezetten nyilatkozott arról, hogy az alperes üzletszabályzatát megismerte és így küldte meg kötelező érvényű ajánlatát az alperesnek. Előadta, hogy a szerződés aláírását követően az árutőzsdén forward ügyleteket kötött a felperesnek szállítandó földgáz fedezésére. A felperes által nem közölt mennyiségekre azonban nem tudott fedezeti ügyleteket kötni. A felperes tényleges vételezése alapján már a szállítási időszak 9. hónapjára kimerítette az éves keretet. A nyilvánvalóan extrém árkörnyezetre és a felperes fogyasztására tekintettel a zavartalan energiaellátást biztosítandó kezdeményezte a felperesnél a szerződés kétoldalú módosítását a szerződés egész időtartamára, ezt azonban a felperes elutasította, és rögzítette azt is, hogy nem kíván a szerződéstől elállni sem. Egyoldalú módosítással csak 2022. január 1-i hatállyal került sor a volatilitási pótdíj bevezetésére, így a 2021. őszi többletfogyasztás költségét az alperes viselte. Hangsúlyozta, hogy a felperes gázellátása a vele kötött szerződésben meghatározott mennyiség erejéig a szerződésben rögzített fix áron biztosított maradt, ezt a mennyiséget a kifogásolt volatilitási pótdíj nem érintette.

[14] Vitatta, hogy ne tette volna lehetővé az Üzletszabályzat megismerését. Előadta, hogy az üzletszabályzata a GET és a GET Vhr. előírásainak megfelelően a honlapján mindenkor elérhető és jogi végzettség nélkül is fellelhető volt. A honlapja archivált adataival kívánta igazolni az üzletszabályzat folyamatos elérhetőségét. Vitatta azt is, hogy gyakorlata, illetve feltételei az egyoldalú szerződésmódosítás körében eltérnének a piaci gyakorlattól vagy az iparági sztenderdtől. A felperes kifejezett írásbeli nyilatkozatával elismerte és elfogadta az Üzletszabályzatot.

[15] A felperes másodlagos keresete tekintetében arra hivatkozott, hogy a magyar jog különbséget tesz semmisség és megtámadhatóság között. Az érvénytelenség első két felperes által megjelölt jogcíme (tilos szerződés és jóerkölcsbe ütközés) semmisségi okot jelent, míg a tisztességtelenség megtámadási okot. Megtámadhatóság esetén a szerződés érvénytelensége feltételes, csak akkor áll be, ha az arra jogosult az előírt határidőn belül eredményesen gyakorolja megtámadási jogát. A Ptk. 6:89. § (3) bekezdésére hivatkozással azzal érvelt, hogy a megtámadás jogát a másik félhez intézett nyilatkozattal vagy bíróság előtti igényérvényesítéssel a szerződéskötéstől számított egy éven belül kell gyakorolni. A szerződést a felek 2021. augusztus 30-án kötötték, a felperes keresetlevelét - amely a tisztességtelen szerződési feltétel miatti megtámadást nem tartalmazta - 2022. május 20-án nyújtotta be. Ezt megelőzően a felperes a szerződésmódosítást nem támadta meg, csupán következetesen azt állította, hogy nem kívánja a szerződés részévé tenni a szerződésmódosítás tartalmát. A szerződés megtámadása ezért elkéssett.

[16] Vitatta, hogy a szerződésmódosítás, illetve a szerződésmódosítást lehetővé tevő üzletszabályzati rendelkezések jogszabályba ütközőek lennének. A Ptk. 6:191. § (4) bekezdése szerint a szerződés tartalmát valamelyik fél egyoldalúan akkor módosíthatja, ha ezt a szerződésben kikötötték vagy ha a felet erre jogszabály feljogosítja. A Ptk. szerződési és szerződésmódosítási szabályai diszpozitívak, így nincs jogi akadály annak, hogy bármelyik fél előzetes hozzájárulását adja a szerződés jövőbeni egyoldalú módosításához. A szerződési szabadság arra is kiterjed, hogy a felek közös megegyezéssel az egyikük számára a szerződés tartalmát utólag módosító egyoldalú hatalmasságot biztosítsanak. Vitatta az egyoldalú szerződésmódosítás jóerkölcsbe ütközését is. Állította, hogy nem hárította az üzleti kockázatot teljes egészében a felperesre, kizárólag a szerződött mennyiségen felüli vételezés esetére került bevezetésre a volatilitási pótdíj és csak 2022. januárjától. Álláspontja szerint önmagában az egyoldalú szerződésmódosítási jog nem tisztességtelen, annak kikötését a törvény nem tiltja és nem is korlátozza, az bármilyen további feltétel hiányában is lehetséges a szerződési szabadság alapján. A tisztességtelen általános szerződési feltételekre vonatkozó rendelkezések nem alkalmazhatók a főszolgáltatást megállapító vagy a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési feltételekre, ha azok világosak és érthetőek. A felperes nem hivatkozott a szerződési feltételek nem világos vagy nem érthető voltára. A GET Vhr. 4. számú mellékletének 9.1. pontja a 20 m³/h alatti felhasználókkal kötött szerződések esetén irányadó, azaz gyakorlatilag a lakossági fogyasztók szerződéseire vonatkozik, a perbeli szerződés nem tartozik ebbe a körbe.

[17] Az elsőfokú bíróság fellebbezéssel támadott ítéletével megállapította, hogy az alperes 2021. június 1-től hatályos földgáz-kereskedelmi Üzletszabályzatának 7.7.2. pontja, amely szerint:

„Az Eladó jogosult a földgáz-kereskedelmi szolgáltatás ellenértékét – a Szerződésben megállapodott, ezzel kifejezetten ellentétes kikötés hiányában – egyoldalúan megemelni. Amennyiben az Eladó a földgáz-kereskedelmi szolgáltatás ellenértékét egyoldalúan megemeli, akkor a Vevőt az 1.4.4. pont szerinti jogok – figyelemmel az 1.4.5. pontban foglaltakra – illetik meg és az Eladó az Üzletszabályzat 1.4.3. pont szerinti határidőket figyelembe véve jár el. Eladó a Vevőt a szerződés egyoldalú módosításáról írásban tájékoztatja.”; tisztességtelen általános szerződési felétel. Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 349.762,12 eurót és ezen összegnek 2022. augusztus 6-tól a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes, az Európai Központi Bank alapkamatának megfelelő mértékű kamatát, valamint 5.005.200 forint perköltséget. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

[18] Az elsőfokú bíróság határozata indokolásában megállapította, hogy a felperes annak ellenére, hogy az alperes honlapját ismernie kellett, nem tett kísérletet a szerződéskötési fázisban azon üzletszabályzat honlapon történő fellelésére, amelyről a kötelező érvényű ajánlat aláírásakor úgy nyilatkozott, hogy azt megismerte és annak feltételeivel jön létre a szerződés. Az alperes az archivált honlapok csatolásával igazolta, hogy üzletszabályzata a szerződéskötési időszakban is elérhető volt a honlapon és hogy ezzel eleget tett a GET 113. § (4) bekezdése szerinti Üzletszabályzat közzétételi kötelezettségének is. Az alperes által a felperesnek szerződéskötés érdekében megküldött dokumentáció egyértelműen ajánlattételi felhívás volt. A felperes volt az, aki ajánlatot tett: nyilatkozatával ő választotta ki az alkalmazandó szerződési feltételeket, amit az alperesnek kellett azután elfogadnia. A felperes arról is nyilatkozott, hogy az alperes üzletszabályzatát megismerte, és annak feltételei a létrejövő szerződés részét képezik. A felperesnek küldött felhívás rögzíti azt is, hogy az abban nem szabályozott feltételekre az alperes mindenkor üzletszabályzata az irányadó. Az, hogy a kötelező érvényű ajánlatot a felperes aláírta és az alperesnek megküldte, nyilatkozva egyúttal arról, hogy az üzletszabályzatot meg is ismerte, nem értékelhető másképp, mint hogy az üzletszabályzatot el is fogadta.

[19] Az elsőfokú bíróság akként foglalt állást, hogy az alkalmazandó ágazati jogszabálynak, illetve a Ptk.-nak nincs olyan rendelkezése, amely a szerződésmódosítási jogot rögzítő szerződési feltétel tartalmára vonatkozó akár kötelező, akár olyan diszpozitív rendelkezést jelentene, amely erre irányuló szerződéses kikötés hiányában a felek jogviszonyában alkalmazandó lenne. Így az egyoldalú szerződésmódosításra lehetőséget biztosító szerződéses rendelkezés jogszabálytól való eltérése a perbeli esetben nem vizsgálható. A szokásos szerződési gyakorlattól való eltérésre a felperes ugyan hivatkozott, ezzel összefüggésben azonban nem tett nyilatkozatot a szokásos szerződési gyakorlat jellemzőire és nem is mutatta be a releváns iparági gyakorlatot. Nem jelenthet összehasonlítási alapot a fogyasztói szerződésekben alkalmazott általános szerződési feltétel, mivel a perbeli esetben ipari fogyasztóról van szó. Az alperes üzletszabályzata a szerződés részévé vált, az alperest megillette a szerződésmódosítási jog, ezen okból nem volt megállapítható, hogy ne jött volna létre szerződésmódosítás, ezért az erre alapított marasztalási kereset is alaptalan.

[20] A törvényszék a másodlagos kereseti kérelem vizsgálata körében rögzítette, az Üzletszabályzat 1.4.3. pontja nem az egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó jogot biztosító rendelkezés, hanem ez csupán a szerződésmódosítás esetén követendő eljárásrendet rögzíti. A rendelkezés pusztán a földgáz-kereskedelmi szolgáltatás ellenértékének egyoldalú megemelése jogát rögzíti arra az esetre, amennyiben azt kifejezetten nem zárták ki a

szerződésben. Ugyanakkor ennek egyéb feltételeit vagy korlátait nem határozza meg. Az alperes általi szerződésmódosítást nem lehet a földgáz ellenértékét érintő módosításként definiálni, mivel nem arról van szó, hogy a földgáz szolgáltatás valamely elemét egységes szempontrendszer szerint valamilyen módon árazza az alperes, és nem is állapítható meg egyértelműen, hogy mely alperesi szolgáltatás ellenértékéről van szó. Alacsony havi árkörnyezet esetén a volatilitási pótdíjat mint jogkövetkezményt, míg magas havi árkörnyezet esetén a volatilitási pótdíjat mint a szolgáltatás ellenértékét határozza meg. Az alperes a volatilitási pótdíj bevezetésével a felek szerződéses viszonyában addig nem létező, új díj bevezetéséről döntött, amely nem tekinthető az üzletszabályzat 7.7.2. pontja szerinti, a szolgáltatás ellenértékének egyoldalú megemelését jelentő szerződésmódosításnak. A bevezetett volatilitási pótdíj nem a módosított üzletszabályzati rendelkezés folytán, hanem az egyedi szerződés alperes általi módosításával vált az alperes szándékai szerint a felek szerződésének részévé.

[21] Az elsőfokú bíróság részletesen vizsgálta azon jogszabályi rendelkezéseket, melyeket a felperes felsorolt a jogszabályba ütközés indokaként. Arra jutott, hogy a felperes által felhívott rendelkezések egyike sem olyan rendelkezés, amely a felperes által semmisnek állított üzletszabályzati rendelkezések tartalmára vonatkozó, azaz az egyoldalú szerződésmódosítási joggal kapcsolatos előírást rögzítene. Nem tartalmazznak továbbá azokkal kapcsolatos tiltást sem, így a hivatkozott üzletszabályzati rendelkezések ezen jogszabályokba való ütközése sem állapítható meg. A felperesre, mint ipari felhasználóra, illetve a vele kötött szerződésre az ágazati jogszabályok nem tartalmazznak olyan előírást, amely az egyoldalú szerződésmódosítási joggal kapcsolatos rendelkezés tartalmát olyan módon rögzítené, hogy azzal az alperes üzletszabályzatában írt egyoldalú szerződésváltoztatási jog ellentétes lehetne. Az alperes egyoldalú szerződésmódosítási jogát a felek az üzletszabályzat felperes általi elfogadásával a szerződésükben kikötötték, ezért ez a lehetőség adott volt az alperes számára. Mivel az üzletszabályzat felperes által kifogásolt rendelkezései nem voltak jogszabályba ütközők, ezért nem tekinthető jogszabályba ütközőnek és ennek okán semmisnek az üzletszabályzati rendelkezések alapján alperes által eszközölt egyoldalú szerződésmódosítás sem.

[22] A törvényszék a jóerkölcsbe ütközés, mint jogcím vonatkozásában kifejtette, a felperes nem mutatta be, hogy konkrétan milyen erkölcsi normát vagy erkölcsi szabályt sértene az általa megjelölt két üzletszabályzati rendelkezés, illetve az azok alapján eszközölt egyoldalú alperesi szerződésmódosítás. A felek kölcsönös akaratnyilatkozatán alapuló kötelelem egyoldalú és korlátozás nélküli módosításának a lehetőségét tartalmazó üzletszabályzati rendelkezés önmagában nem jelenti semmilyen erkölcsi norma megsértését. A Ptk. a szerződés felek kölcsönös akaratnyilatkozatán alapuló létrejöttét, illetve módosítását főszabályként megfogalmazó rendelkezése alól maga teremt kivételt, amikor lehetővé teszi, hogy a felek megállapodjanak abban, hogy az egyiküket egyoldalú szerződésmódosítási joggal ruházzák fel. A volatilitási pótdíjban megnyilvánuló „áremelés” azonban nem tekinthető jóerkölcsbe ütközőnek, ha az áremelés lehetőségét a szerződés biztosítja és a módosítás létrejön. Az alperes által bevezetendő pótdíj nem volt indokolatlan vagy túlzó, mert az az alperes által többletként beszerzendő földgáz alperes által is megfizetett világpiaci árhoz igazodó ártöbbletet jelentett.

[23] Az elsőfokú bíróság a Ptk. 6:102. §-nak és Ptk. 6:89. §-nak idézése mellett vizsgálta a megjelölt szerződési feltételek és a konkrét szerződésmódosítás tisztességtelenségét állító kereseti kérelem megalapozottságát. Rögzítette, hogy

tisztességtelen szerződési feltétel eredményes megtámadás esetén tekinthető csak érvénytelen szerződési feltételnek, és csak akkor semmis az adott tisztességtelen szerződési feltétel, hogyha az fogyasztó és vállalkozás közötti szerződésnek a része. A felperesnek az általa megjelölt szerződési feltételek semmisségére történő hivatkozása alaptalan volt, mivel nem fogyasztóként kötött szerződést az alperessel. A megtámadási jog a másik félhez címzett nyilatkozattal és ennek eredménytelensége esetén, illetve a másik félhez címzett nyilatkozat hiányában is a bírósághoz fordulással, a kereset benyújtásával érvényesíthető. A felperes a másodlagos keresete körében a szerződésmódosítás semmisségének (tényleges tartalma szerint érvénytelenségének, illetve tisztességtelenségének) megállapítása iránti keresetét a 2023. február 8-án benyújtott beadványában terjesztette elő; az eredeti, 2022. május 20-án benyújtott keresetében a megjelölt szerződési feltételek semmissége alapján még a szerződésmódosítás létre nem jöttének megállapítását kérte, de a szerződésmódosítási jogot tartalmazó üzletszabályzati rendelkezés semmisségének megállapítását már akkor is harmadlagosan az általános szerződési feltétel tisztességtelenségére alapította.

[24] A törvényszék a felperes által az általános szerződési feltétel tisztességtelenségére alapított igény tekintetében az üzletszabályzat szerződésmódosítást lehetővé tevő rendelkezése vonatkozásában úgy tekintette, hogy a felperes a szerződési feltételt határidőben megtámadta, mivel az ezzel összefüggő keresetet már az eredeti keresetlevél is tartalmazta, így az a szerződés 2021. augusztus 30-i létrejöttéhez képest is az egyéves megtámadási határidőben érkezett. Bár a felperes az általa érvényesített jogra, a tisztességtelenségre, mint semmisségi okra hivatkozott, de a jog érvényesítésére a megtámadási határidőn belül sor került, ezért azt érdemben vizsgálta. Ezzel szemben a szerződésmódosítás tisztességtelenségét a megtámadás elkészsége miatt az elsőfokú bíróság nem vizsgálta.

[25] Az üzletszabályzat tisztességtelenségének vizsgálata körében rögzítette, a támadott rendelkezések nem a főszolgáltatást megállapító, illetve a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési feltételek, hanem az ilyen tárgyú szerződési feltételek módosítását lehetővé tevő, azaz az egyoldalú szerződési jogot meghatározó szerződési feltételek. Az üzletszabályzat 1.4.3. pontja nem tartalmaz szerződésmódosítási jogot, egyoldalú hatalmasságot, hanem az üzletszabályzat más rendelkezése által biztosított ilyen hatalmasság gyakorlása estére tartalmazza a követendő eljárást, határidőket, feleket megillető jogosultságokat. Az eljárásrenddel összefüggésben a felperes semmilyen kritikát nem fogalmazott meg és az egyoldalú szerződésmódosítás közlésével kapcsolatban itt rögzített, illetve hivatkozott határidők, valamint a szerződésmódosítás el nem fogadása esetére biztosított elállási jog önmagában tisztességtelenségnek nem tekinthető. Ezzel szemben a szerződésmódosítást lehetővé tevő 7.7.2. pont a felperes helyes hivatkozásának megfelelően valóban semmilyen korlátot nem állít az alperes részére biztosított egyoldalú szerződésmódosítási jog tekintetében. Az adott rendelkezés az alperest bármilyen, a földgázszolgáltatás ellenértékére vonatkozó rendelkezés módosítására feljogosítja anélkül, hogy meghatározná annak lehetséges esetköreit, maximális mértékét, a módosítás elveit. Semmi olyan feltételt nem tartalmaz, amely alapján vizsgálható lenne, hogy az általános szerződési feltétel tisztességességének tesztjét kiállja-e. A földgázszolgáltatás ellenértékének korlátlan változtatását lehetővé tevő egyoldalú hatalmasság minden további vizsgálat nélkül tisztességtelen, hiszen ellenőrizhetetlenné teszi a másik fél számára azt, hogy az egyoldalú szerződésmódosítási joggal jogszerűen, vagy jogával visszaélve él-e az arra jogosult fél. Különösképpen a jóhiszeműség és tisztesség követelményét sértő, és egyoldalúan a vele szerződő fél hátrányára meghatározott jogot jelent ez olyan szerződés tekintetében, mint amit az alperes a felperessel kötött, vagyis ahol egy év határozott időre, fix ár alkalmazásával és

éves toleranciasáv meghatározásával megállapított mennyiségre szerződtek a felek. Mindebből azonban nem a szerződésmódosítás tisztességtelensége következik. A tisztességtelen általános szerződési feltétel a szerződés egésze tekintetében részleges érvénytelenséget jelent, a tisztességtelen felétel „kihullik” a szerződésből, az a szerződés megkötésétől nem biztosít jogosultságot és nem jelent kötelezettséget a szerződő felek számára. Mindezek miatt a szerződés módosításának joga – az ezt lehetővé tevő szerződési feltétel tisztességtelenségére tekintettel – nem illette meg az alperest, ezért az általa egyoldalú szerződésmódosításként közölt szerződésmódosítás nem hozta létre a felek közötti szerződés módosítását. Az indokolás szerint a felperes nem ezen kereseti kérelem körében és nem ilyen összefüggésben, de a szerződésmódosítás létre nem jöttére hivatkozott. Abban a körben hivatkozott arra is, hogy a szerződés módosításához a felek megállapodása lett volna szükséges. A bíróság az egyoldalú szerződésmódosítási jogot biztosító feltétel tisztességtelenségére tekintettel a maga jogi érvelése részeként megállapította, hogy a szerződésmódosítás nem jött létre. Ennek következtében az alperes által kiállított volatilitási pótdíjat tartalmazó számlákban rögzített követelésnek nem volt jogalapja, a felperes részéről tartozatlan fizetés történt. A megfizetett összeg az alpereshez megérkezett, a fizetés tehát a felperes rovására az alperest jogalap nélkül gazdagította. Az alperes a jogalap nélküli gazdagodás visszafizetésére irányuló követelés összecszerúságát, a megjelölt kamatfizetési kezdő időpontot és mértéket nem tette vitássá.

[26] Az elsőfokú ítélettel szemben az alperes terjesztett elő fellebbezést, melyben elsődlegesen az elsőfokú határozat megváltoztatását, a kereset elutasítását kérte. Másodlagos fellebbezési kérelme az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére irányult. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság nem a felperesi keresetnek megfelelően marasztalta az alperest, egy olyan jogi érvelés alapján, amelyet a felperes soha nem terjesztett elő. Így ezzel kapcsolatban az alperes soha nem terjeszthetett elő védekezést. Az ítélet indokolásában tévesen került megállapításra, hogy a felperes marasztalási keresete mindkét kereseti kérelemre vonatkozik, a jogalap nélküli gazdagodásra vonatkozó érvelését a felperes az elsődleges keresete tekintetében adta csak elő. A törvényszék nem rögzítette teljeskörűen a tényállásban az Üzletszabályzat azon rendelkezéseit, melyek szerint a földgáz-szállítás több elemű szolgáltatás, annak ellenértéke nemcsak a földgáz árát, hanem egyéb díjakat is tartalmazza. A bíróság okszerűtlenül mellőzte a szerződés azon kifejezett kikötését is, amely külön utal arra, hogy az alperesnek lehetősége van további díjak bevezetésére a szolgáltatás ellenértékeként. Az elsőfokú bíróság a felperes által előterjesztett keresetet nem találta alaposnak. Amit alaposnak talált, az az elsődleges és másodlagos kereset vegyítve, amit az elsőfokú bíróság saját érvelése alapozott meg. Az alperes hangsúlyozta, hogy az elsődleges kereseti kérelem tárgyában maradéktalanul osztja az ítéletben foglalt álláspontot, azt semmilyen körben nem támadja.

[27] Utalt a Pp. 2. § (1) bekezdésében szabályozott rendelkezési elvre, illetőleg a Pp. 342. § (1) bekezdése szerinti túlterjeszkedés tilalmára. A bíróság érdemi döntését nem alapíthatja olyan jogra, amelyre a felek nem hivatkoztak, a perben nem érvényesítettek. Jelen perben a felperes magát tévesen fogyasztónak tekintette, és kifejezetten semmisségi keresetet terjesztett elő az Üzletszabályzat és a szerződésmódosítás tekintetében és a semmisségre hivatkozással kérte a bíróságot az alperes marasztalására a kereseti összeg szerint. Ezért az ítélet két okból is jogszabálysértő, egyrészt olyan marasztalási keresetnek adott helyt, amit a felperes a másodlagos kereseti kérelme körében nem terjesztett elő, másrészt olyan jogcímen, amire a felperes nem hivatkozott eltérő jogi álláspontja folytán. A felperesi keresetet nem lehetett úgy értelmezni, miszerint az a semmisségi keresettől függetlenül további kereseti

kérelmet tartalmazott a jogalap nélküli gazdagodás tekintetében. A semmisség körében az érvénytelenség jogkövetkezményének levonására hivatkozott a felperes. Ha a kereseti kérelem ellentmondásos, következetlen, azt a felperes terhére kellett volna értékelni, vagy anyagi pervezetés körében tisztázni, de annak kiterjesztő, illetve a kereset szövegétől elszakadó értelmezése nem lehet jogszerű. Az ítélet jogszerűtlenül erre vonatkozó kereseti kérelem és jogállítás hiányában állapította meg azt, hogy a szerződésmódosítás nem jött létre és jogszerűtlenül marasztalta az alperest.

[28] A Pp. indokolását és a Kommentárt idézve kifejtette, az új eljárásjogi törvény alapján az eljáró bíróság a jogcímhez kötve van, az érvényesített jogot a felperesnek kell meghatározni a jogalap megjelölése útján. A jogállításnak határozottnak kell lennie, az érvényesített jogot egyértelműen beazonosíthatóan kell feltüntetni. Utalt az 1/2005. (VI.15.) PK véleményre is, miszerint érvénytelenségi perekben nagy jelentősége van annak, hogy a felek az érvénytelenségi keresetben a szerződés semmisségének a megállapítását kérik, vagy megtámadási jogukat gyakorolják. A PK vélemény kifejezetten rögzíti, hogy a bíróság más megtámadási okra hivatalból nem térhet át. Így semmisségi okról sem térhet át hivatalból megtámadási okra, jelen perben pont ezt történt. Az elsőfokú bíróságnak nem volt joga a fogyasztói szerződésre hivatkozó és erre semmisségi keresetet alapító nem fogyasztó, jogi képviselővel eljáró felperes kereseti kérelmét hivatalból másik jogcímként értelmezni és a megtámadási ok vizsgálatára hivatalból áttérni.

[29] Hivatkozott arra, hogy a Ptk. rendelkezései értelmében a szerződés egyoldalú módosításának joga kiköthető volt az Általános Szerződési Feltételek között is, a szerződésmódosítási jog tartalmával kapcsolatban azonban a jogszabály imperatív vagy kógens rendelkezést nem tartalmaz. Önmagában az egyoldalú szerződésmódosítási jog kikötése, akár bármilyen további feltétel hiányában is, semmiképpen sem lehet tisztességtelen. Nincs akadálya annak, hogy bármelyik fél előzetes hozzájárulását adja a szerződés jövőbeni módosításához. A Ptk. 6:102. § (4) bekezdése értelmében a Ptk.-val egyező tartalmú, az ágazati jogszabályoknak és a piaci szttenderdeknek megfelelő kikötés nem lehet tisztességtelen. A követelmény az, hogy a feltétel alkalmazója részére biztosított jog gyakorlása során nem járhat el visszaélősszerűen. Az alperes szerződésmódosítási joga nem volt korlátlan, a jog gyakorlásának kereteit a joggal való visszaélés tilalma határolja be. Ebbe az alperes eljárása nem ütközött, amelyet egyébként több ítéleti megállapítás is alátámaszt. Utalt a Ptk. 6:102. § (3) bekezdésének szabályozására, álláspontja szerint az ellenérték növelését lehetővé tevő üzletszabályzati rendelkezés a főszolgáltatás-ellenszolgáltatás arányát meghatározó rendelkezés, hiszen az ellenérték mértékének növelésével változik az egymással szembenálló szolgáltatások aránya. Ekként a felperes által felhívott rendelkezések érdemben nem is lettek volna vizsgálhatóak.

[30] A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság érdemben helyes döntést hozott a felperesétől eltérő levezetés és jogi érvek mentén. Álláspontja szerint a törvényszék nem terjeszkedett túl a kereseten, a felperes érvelésétől részben eltért, mégis ugyanarra a következtetésre jutott. Az alperes tévesen és iratellenesen hivatkozik arra, hogy a felperesnek ne lett volna marasztalási keresete a másodlagos keresete kapcsán is. E körben részletesen idézte megváltoztatott kereseti kérelmét. A másodlagos keresetek csak a megállapítási részben tértek el az elsődlegestől, a marasztalási keresetek azonosak, így felesleges lett volna még egyszer ugyanazt a szakaszt meghivatkozni és beidézni. Pontosan megjelölte, hogy az érvénytelenség milyen jogkövetkezményét kívánja alkalmazni, megjelölte, hogy milyen összeg

visszafizetését kéri. Az elsőfokú bíróság a keresetek, illetve azok jogcímei vonatkozásában nem észlelt olyan hiányt vagy ellentmondást, amely miatt anyagi pervezetést kellett volna alkalmaznia. Az alperes állításával szemben a törvényszék nem általában a szerződésmódosítási jogot minősítette tisztességtelennek, hanem azt, hogy az korlátlan. Az alperes egyoldalúan nem csupán az árat emelte meg, hanem egy más elszámolási rendszerbe kényszerítette a felperest. Egy korlátlan, egyoldalú szerződésmódosítási jog nem lehet sem világos, sem érthető a másik fél számára, hiszen ezzel a másik felet teljesen kiszolgáltatott helyzetbe hozza.

[31] Az alperes a fellebbezési ellenkérelemre tett észrevételében kiemelte, hogy a felperes ellenkérelmében de facto elismeri a fellebbezés alaposságát. A felperes fellebbezési ellenkérelmében több alkalommal hivatkozik továbbra is arra, hogy ő fogyasztó, ezen állítása azonban ellentétes a Ptk. 8:1. § 3. pontjának fogalom meghatározásával. Mivel nem fogyasztó, ezért a Ptk. 6:103. § (3) bekezdése nem vonatkozik rá, arra keresetet nem alapíthatott. A felperes ellenkérelmében több helyen is elismeri, hogy a bíróság által tett megállapítások nem az ő jogállításain alapulnak. A bíróság a felperes elsődleges kereseti kérelmét teljes egészében elutasította, következésképpen annak semmilyen elemére nem alapozhatta döntését a bíróság a másodlagos kereseti kérelem tekintetében.

[32] A felperes csatlakozó fellebbezést terjesztett elő, melyben az elsőfokú ítélet indokolásának részbeni megváltoztatását kérte. Több bekezdés tekintetében kérte a tényállás kiegészítését azzal, hogy a szerződés megkötésekor kiemelt fontosságú volt számára, hogy az elszámolás éves elszámolás legyen és az esetleges kötbér is ehhez igazodjon. Sérrelmezte, hogy az ítélet tévesen vette figyelembe az ajánlatkérést, az ajánlattételt és az ennek folyamán történt tárgyalásokat, illetve az annak eredményeképpen született egybehangzó akaratkijelentést. E körben részletesen sorolta a figyelembe veendő bizonyítékokat és rámutatott arra, hogy melyek voltak a lényeges szerződési feltételek és pontosan mire kért ajánlatot. Álláspontja szerint az ítélet indokolásával ellentétben a felek között a szerződés 2021. augusztus 27. napján jött létre. Megismételte, fenntartotta álláspontját, miszerint az alperesi Üzletszabályzat nem vált a felek szerződésének részévé. Kiemelte, hogy a GET Vhr. értelmében az alperes Üzletszabályzatának meg kellett volna jelölnie azokat a körülményeket, eseményeket, amelyek fennállása esetén indokolt lehet a módosítás. Megismételte tényelőadását, hogy hogyan jött létre a felek közötti szerződés, illetve, hogy az alperes megsértette együttműködési és tájékoztatási kötelezettségét. Megismételte jogi érvelését is, mely szerint az alperes egyoldalú szerződésmódosítása jogszabályba ütközik. Kifejtette, az alperes egyoldalú hatalmasságával élve a szerződés több olyan elemét is megváltoztatta, amelyek alperes általi elfogadása nélkül el sem kezdett volna vele tárgyalni a felperes. Így az alperes a fix árat a mindenkorai tőzsdei árra, az éves elszámolási időszakot pedig havi elszámolásra módosította. Az alperes a sérrelmezett szerződési feltételről semmilyen tájékoztatást nem adott, annak ellenére, hogy az eltér a szokásos szerződési gyakorlattól, sőt az alperes 2021. júniusát megelőző saját gyakorlatától is. Fenntartotta álláspontját, hogy az olyan szerződés, amelyet korlát nélkül az egyik fél jogosult módosítani, az nem tekinthető szerződésnek. Az alperes bevezetett egy új díjtételt, amelyért semmilyen szolgáltatást nem nyújtott, tehát jogosulatlanul jutott hozzá az ellenszolgáltatáshoz, megbomlott a szolgáltatás-ellenszolgáltatás egyenlősége is. Hangsúlyozta, hogy elsődleges kereseti kérelme volt annak megállapítása, hogy a szerződésmódosítás nem jött létre, az elsőfokú bíróság a felperesétől részben eltérő logikán és jogi levezetésen keresztül végül ugyanerre az álláspontra helyezkedett.

[33] Az alperes a csatlakozó fellebbezésre előterjesztett fellebbezési ellenkérelmében hangsúlyozta, hogy a felperes elsődleges kereseti kérelmének elutasítására vonatkozó bírósági döntéssel maradéktalanul egyetért, azt semmilyen körben nem támadja. A Pp. 372. § (1) bekezdésére figyelemmel ezért a csatlakozó fellebbezés jelentősebb része jogszerűtlenül került előterjesztésre. A felperes fellebbezéséhez iratokat csatolt, de ezek egyrészt irrelevánsak, másrészt a Pp. 373. § (2) bekezdésében foglalt feltételek közül egyik sem áll fenn. Rámutatott arra, hogy a Ptk. 6:102. § (3) bekezdésén alapuló jogi érvelését a másodfokú eljárásban a felperes már nem vitatta. A felperes nem veszi figyelembe, hogy a Ptk. 6:191. § (4) bekezdése biztosít lehetőséget az egyoldalú szerződésmódosítási jog kikötésére. Mivel ehhez a törvény anyagi feltételeket nem szab, ezért a joggal való visszaélés szubszidiárius korlátja érvényesül.

[34] A fellebbezés alapos, a csatlakozó fellebbezés nem alapos.

[35] Az ítéltábla a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 370. (1) bekezdése alapján az elsőfokú ítéletet a fellebbezés - , a csatlakozó fellebbezés és az azokra előterjesztett fellebbezési ellenkérelem korlátai között bírálta felül, amely – jogorvoslati kérelem hiányában – nem terjedt ki az ítélet elsődleges keresetét; valamint a jogszabályba – és jóerkölcsbe ütközés jogcímén előterjesztett másodlagos keresetet alaptalannak tartó megállapításaira.

[36] A másodfokú bíróság a felülbírálat alapján megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a Pp. 342.§ (3) bekezdésében foglaltak megsértésével hozta meg az ítéletét, mivel érdemi döntése olyan jogra (Ptk. 6:89.§ (1) bekezdése, 6:102. § (5) bekezdése) is kiterjedt, amelyet a felperes a perben nem állított.

[37] A felperes a 2023. április 3-án megváltoztatott másodlagos, eshetőleges keresetében annak megállapítását kérte, hogy az alperesi üzletszabályzat 1.4.3, 7.7.2 pontjai, valamint a 2022. január 1. napjától hatályos szerződésmódosítás semmisék és erre tekintettel kérte alperes kötelezését 349.762,12 EUR megfizetésére. A semmisség megállapítását elsődlegesen a tilos szerződés szabályai, másodlagosan jóerkölcsbe ütközés, harmadlagosan a Ptk. 6:102. § (1) bekezdése alapján kérte. A felperes nem állította, hogy az üzletszabályzat megjelölt rendelkezéseit az alpereshez intézett nyilatkozatával, tisztességtelenség jogcímén megtámadta volna. Kereseti kérelmet sem terjesztett elő arra, hogy az üzletszabályzat rendelkezéseit tisztességtelensége miatt megtámadja és ennek folytán a megjelölt rendelkezések érvénytelenek.

[38] A Ptk. 102. § (1) bekezdése szerint tisztességtelen az az általános szerződési feltétel, amely a szerződésből eredő jogokat és kötelezettségeket a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a szerződési feltétel alkalmazójával szerződő fél hátrányára állapítja meg. A Ptk. 102. § (1) bekezdése tehát nem érvénytelenségi, hanem fogalmi tétel szabály.

[39] A Ptk. 102. § (5) bekezdés alapján az általános szerződési feltételként a szerződés részévé vált tisztességtelen szerződési feltételt a sérelmet szenvedett fél megtámadhatja. A Ptk. 6:103. § (3) bekezdése szerint a fogyasztó és vállalkozás közötti szerződés részévé váló tisztességtelen szerződési feltétel semmis. A felperes azonban nem fogyasztó a Ptk. 8:1. § (1)

bekezdés 3. pontja definíciója alapján: fogyasztó a szakmája, önálló foglalkozása vagy üzleti tevékenysége körén kívül eljáró természetes személy.

[40] A Pp. háromtagú pertárgy fogalmából, a Pp. 170.§ (2) bekezdés b) pontjából következően, figyelemmel a professzionális pervitel követelményére, a jogi képviselővel eljáró felperes esetében alapvető követelmény, hogy a keresetlevélben egyértelműen megjelölje az érvényesíteni kívánt jogot, melynek különös jelentőségét adja a Pp. 342.§ (3) bekezdésének szabályozása, amely a bíróság döntésének egyik korlátját jelenti.

[41] A fél rendelkezési jogára, saját ügyének viteléért való egyéni felelősségére építő eljárásjogi koncepció szellemével összhangban a keresetben kötelező az érvényesíteni kívánt jog nevesítése. A keresetlevélben a felperesnek kifejezetten meg kell jelölni, hogy az alperessel szemben milyen jogalapon, mely jogát érvényesíti. Ehhez párosul, hogy a bíróság érdemi döntésének korlátját szabályozó Pp. 342. § (3) bekezdése kimondja a fél által megjelölt joghoz való kötöttséget is, azaz az ún. jogcímhez kötöttséget. (...) Az érvényesített jogot a felperesnek kell meghatározni – a tények és bizonyítékok előadása helyett – a jogalap megjelölése útján. A Pp. 7. § (1) bekezdés 8. pontja a jogalapot akként definiálja, hogy az az anyagi jogi rendelkezés, amely az alanyi jogot közvetlenül keletkeztető tényeket meghatározza és annak alapján az igény támasztására feljogosít. A jogállítás alapvetően kétféle módon történhet. Egyrészt a jog alapjául szolgáló konkrét jogszabályhely megjelölésével. Másrészt a jog alapjául szolgáló azon jogszabályi rendelkezési tartalomnak az egyértelműen azonosítható megnevezésével („jog neve” vagy másképpen „jogcím”), ami az érvényesített alanyi jogot adja” (Nagykommentár a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvényhez). A törvény indokolása világossá teszi, hogy a jogállításnak is határozottnak kell lennie, azaz az érvényesített jogot egyértelműen beazonosíthatóan kell feltüntetni. A Pp. által megkívánt egyértelmű beazonosíthatóság azt jelenti, hogy a jogot a maximális egyediség szintjén kell beazonosítani, ami lehetővé teszi az összes többi jogtól való megkülönböztetését [Wopera Zsuzsa (szerk.): Kommentár a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvényhez].

[42] Az érvénytelenség két, össze nem mosható esete a semmisség (Ptk. 6:88.§) és a megtámadás (Ptk. 6:89.§) jogintézménye. A Ptk. 6:88. § (1) bekezdése alapján a semmis szerződés megkötésének időpontjától érvénytelen. A semmisség megállapításához külön eljárásra nincs szükség; a szerződés semmisségét a bíróság hivatalból észleli. A megtámadható szerződés (csak) az eredményes megtámadás következtében a megkötésének időpontjától érvénytelenné válik. Az az érvénytelenségi perekben felmerülő egyes eljárásjogi kérdésekről szóló 2/2010 (VI.28.) PK vélemény is egyértelműen különböztet semmisségi és megtámadási kereset között. Megtámadás esetében nem ugyanaz a védelmezendő társadalmi érdek a szerződés teljesítésének megakadályozására, mint semmisség esetében (PK vélemény 6/b. pont).

[43] Az elsőfokú bíróság ítéletében, azt követően, hogy állást foglalt, a felperes nem minősül fogyasztónak (107. bekezdés), a felperes másodlagos kereseti kérelmét „tartalma szerint” megtámadási keresetnek minősítette (109., 110. bekezdés), ekként bírálta el, rögzítve azt is, hogy az a törvényi határidőn belül (Ptk. 6:89. § (3) bekezdés) elő lett terjesztve. A megtámadást eredményesnek tekintve megállapította az alperesi üzletszabályzat 7.7.2 pontjának tisztességtelenségét, részben olyan jogi érveléssel, amelyet a felperes nem adott elő e körben (115. bekezdés). Ennek következményét pedig akként vonta le, hogy az elsődleges

kereseti kérelem alaptalanságának megállapítása ellenére, az indokolás részben megállapította, hogy a szerződésmódosítás nem jött létre. (117. bekezdés).

[44] A fentiekre figyelemmel az alperes fellebbezésében alappal hivatkozott a Pp. 342. § (3) bekezdésének sérelmére. A semmisségi kereset előterjesztése semmilyen esetben nem értelmezhető megtámadásnak, az érvénytelenség két esetkörének ilyen összemosása súlyos jogbizonytalanságot, illetőleg az új polgári perrendtartás által kiküszöbölni kívánt „meglepetés ítéletet” eredményez. A felperesi jogállítás figyelmen kívül hagyása súlyos eljárási szabálysértés, mely az ügy érdemi eldöntésére kétségtelenül kihatott.

[45] Mindez amiatt nem vezetett az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére, mert az eljárási szabálysértés a másodfokú eljárásban orvosolható (Pp. 381. §) az elsőfokú bíróság által vélt megtámadás figyelmen kívül hagyásával és a ténylegesen előterjesztett kereset elbírálásával. Erre azért is kerülhet sor, mert az alperes fellebbezésében elsődlegesen az ítélet megváltoztatását és a kereset elutasítását kérte a semmisségi kereset téves értelmezésére hivatkozással. Ez a megváltoztatás iránti perorvoslati kérelem anyagi jogi felülbírálat iránti kérelmet (Pp. 369. § (3) bekezdés c) pont) jelent. A másodfokú bíróság olyan kérdésben is határozhatott, amelyben az elsőfokú bíróság nem tárgyalt és nem határozott (Pp. 383. § (3) bekezdés). A fellebbezés teljes átszármaztató hatálya miatt ebben a körben az elsőfokú bíróság hatásköre teljes egészében átszállt a másodfokú bíróságra, így ugyanolyan jogkörben járt el, mint az elsőfokú bíróság: az ügy érdemében kellett döntenie és kellett meghoznia a törvénynek megfelelő határozatot (BH2024.13. [25]). Ezen helyes határozat pedig az állított jog, a tisztességtelenségre alapított semmisségi kereset elbírálása és annak elutasítása, lévén, hogy a fentebb kifejtettek értelmében ilyen keresetet csak fogyasztó terjeszthet elő.

[46] Az alperes csatlakozó fellebbezésre előterjesztett ellenkérelmével szemben a csatlakozó fellebbezés visszautasításának nem volt helye, annak előterjesztése nem sértett eljárásjogi jogszabályt. A Pp.372. (1) bekezdése alapján a csatlakozó fellebbezéssel az ítéletnek csak az a része támadható, amelyet a fellebbezés érint. Ha a fellebbezés kizárólag az ítélet hatályon kívül helyezésére irányul, a csatlakozó fellebbezésben az ítélet megváltoztatása nem kérhető.

[47] A felperes látszólagos halmazatban álló, azon belül eshetőleges kereseti kérelmeket (Pp.173. § (2) bekezdés) terjesztett elő. Látszólagos tárgyi keresethalmazat esetén több keresetet terjesztenek elő, de az egyes kereseteket nem külön-külön, nem egymástól függetlenül érvényesítik, hanem azok egymástól kölcsönösen függenek, vagy egymást kölcsönösen kizárják, és kielégítést azok közül csak egy nyerhet. Eshetőleges (eventuális) kereseti kérelem esetében a felperesnek több keresete van, de feltételesen, az elsődlegesen megjelölt kereset alaptalansága esetére terjeszti elő másodlagos, harmadlagos stb. keresetét. Valódi tárgyi keresethalmazat esetén a csupán egyik keresetet érintő fellebbezés után a másik kereset elutasítása (vagy annak történő helyt adás) nem támadható csatlakozó fellebbezéssel. Jelen esetben azonban a látszólagos keresethalmazatot érintő alperesi fellebbezés megnyitotta a szélesebb körű csatlakozó fellebbezés lehetőségét. (BH2023.70.; Kúria Gfv. 30.250/2021/5.; Pf. 24.694/2023/2.)

[48] Ezért az ítéltábla az ítélet indokolása megváltoztatására szorítókozó csatlakozó fellebbezést érdemben bírálta el és megállapította, hogy az elsőfokú ítélet indokolásának

megváltoztatása, kiegészítése a csatlakozó fellebbezés alapján az alábbiak szerint nem indokolt.

[49] Az elsőfokú ítélet tényállása [(2) bekezdés] tartalmazta, hogy a felperes fix áras, havi nominálás nélküli, éves elszámolású szerződést kíván kötni, így a tényállás további kiegészítésének nem volt helye arra nézve, hogy a felperes számára kiemelt fontosságú volt az éves elszámolású szerződéskötés. Egyébiránt az érdemi döntés szempontjából nem bír jelentőséggel, hogy milyen jellegű termelést folytató üzem gázellátását kellett biztosítani, miképpen annak sem, hogy a fölgázvásárlási szerződéseknek általában tartalmi eleme a „take or pay” kötbér kikötés.

[50] Annak csatlakozó fellebbezési taglalása, hogy az ítélet nem tulajdonított jelentőséget annak, hogy az alperes nem volt hajlandó megküldeni a részletes szerződési feltételeket, üzletszabályzatát, illetve az alperes nem tette megismerhetővé az üzletszabályzatát, nem az ítélet indokolása valamely részének vitatása, hanem tényközlés. Egyébiránt a törvényszék az indokolás (64) - (66) bekezdésében helytállóan állapította meg, hogy a felperes a kötelező érvényű ajánlat aláírásával elismerte, hogy az üzletszabályzatot is elfogadta. Helyesen utalt arra az elsőfokú bíróság, hogy az alperes a honlapján közzététellel lehetővé tette az üzletszabályzat megismerését (Ptk. 6: 78. § (1) bekezdés), és az indokolás (64) - (66) bekezdésében helytállóan állapította meg, hogy a felperes a kötelező érvényű ajánlat aláírásával elismerte, hogy az üzletszabályzatot is elfogadta.

[51] A földgázellátásról szóló a GET Vhr. 4. számú melléklete 9. pontja, 9. 1., alpontja szabályai nem érintik az alperes üzletszabályzatában kikötött egyoldalú szerződésmódosítási jogot, mert azok csak a 20 m³/h alatti felhasználókra vonatkoznak, így a felperesre nem.

[52] Az ítélet indokolása (56) bekezdése nem cserélte fel az ajánlatkérő és az ajánlat adó személyét, a keresetlevél mellékleteként benyújtott magyar nyelvű kötelező érvényű ajánlat szerint a felperes volt az ajánlattevő és az alperes pedig az ajánlattételre felhívó, a felperes ajánlatát elfogadó személy. A Ptk. 6:64. §, 6:66.§, illetve 6:69.§ alkalmazása szempontjából nem annak van jelentősége, hogy a felperesnek volt „beszerzési igénye”, hanem annak, hogy a felperes az általa választott, 3. számú árazási verzió szerint kívánt szerződést kötni, és ezt az alperesnek el kellett fogadnia.

[53] Az ítélet (69) bekezdése helytállóan tartalmazta, hogy a felperes semmisségi keresetében a jogszabályba ütközés (Ptk. 6: 95. §) alapjaként megjelölt Ptk. 6:58. §-a, 6:59. § (1), (2) bekezdése, 6:63. § (1), (2) bekezdése stb. nem tartalmaznak sem kógens, sem diszpozitív szabályokat az egyoldalú szerződésmódosítás jogára, ilyen rendelkezés a Ptk. 6:191. § (4) bekezdésében van. Ahogyan az elsőfokú bíróság e helyütt utal is rá, a megjelölt jogcím részletes vizsgálata körében tett megállapításokat az ítélet (82)-(94) bekezdései tartalmazzák.

[54] Az ítélet (76) bekezdéséhez fűzött csatlakozó fellebbezési megállapítás valójában nem vitatja az ítélet ezen részét; a (77)-(78) bekezdésekhez kapcsolódó megjegyzésből pedig nem dönthető el, hogy a megjelölt bekezdések szerinti indokolás megváltoztatását mennyiben kívánja a felperes. Az ítélet (79) bekezdéséhez fűzött csatlakozó fellebbezési "kiegészítés" érdemben nem tér el az elsőfokú bíróság álláspontjától. Az ítélet (84) - (91) bekezdés

csatlakozó fellebbezési vitatása téves, ennek indokait az elsőfokú bíróság az indokolás (69) bekezdésében és (92) bekezdésében helytállóan rögzítette.

[55] Az alperes a csatlakozó fellebbezésében ugyan vitatta az elsőfokú ítéletet nyilvánvalóan a jóerkölcsbe ütközésre (Ptk. 6: 96. §) alapított semmisségi keresetét elutasító indokait [(96), (98)-(100) bekezdés], azonban az ítélet megváltoztatása iránt fellebbezést nem terjesztett elő. Így csupán az indokolás megváltoztatása iránti érvei ebben a körben súlytalanok, figyelmen kívül hagyandók.

[56] A csatlakozó fellebbezésben kifejtettekkel szemben az ítélet (100) bekezdésében a bíróság nem azt állapította meg, hogy a volatilitási pótdíj kikötése nem tette havi elszámolásává a szerződést, csupán annyit, hogy a szerződött mennyiség tekintetében továbbra is biztosította a megállapodott árat és a kötbérezés szempontjából nem tette havi elszámolásává a szerződést. A felperes kötbér fizetési kötelezettsége ugyanis az éves lekötött mennyiség toleranciasávjához kötődött.

[57] Az ítélet (115) - (117) bekezdéseihez kapcsolódó csatlakozó fellebbezési megállapítás nem vitatja az ítélet ezen részét, így inkább fellebbezési ellenkérelemnek tekinthető.

[58] Az ítéltábla észlelte, hogy a törvényszék ítéletének rendelkező része a keresetet részben elutasító rendelkezést tartalmaz, feltehetően azért, mert az elsőfokú bíróság a felperes elsődleges kereseti kérelmét nem találta megalapozottnak. A látszólagos halmazatban álló, eshetőleg kereset alaptalansága esetén azonban, ha a bíróság nem részítélettel döntött (Pp. 341.§ (3) bekezdés), nincs helye „részbeni” elutasító döntésnek az ítéletben. A részítélet hozatala eljárásjogi lehetősége ellenére a látszólagos kereset változatlanul egységes, így nincs mód a látszólagos halmazban álló keresetek egyike alaptalansága esetén az ítéletben külön elutasító rendelkezésre.

[59] A fentiekre figyelemmel az ítéltábla a törvényszék ítéletét a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta és a keresetet elutasította.

[60] Az alperes fellebbezése eredményre vezetett, a pernyertes alperes perköltség megfizetésére nem kötelezhető, ezért az ítéltábla az elsőfokú ítélet ezen rendelkezését mellőzte. A felperes a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján köteles az alperes által a Pp. 81. § (1) bekezdése szerint felszámított, ügyvédi munkadíjat és fellebbezési illetéket magában foglaló első- és másodfokú perköltség megfizetésére. Az ítéltábla a jogi képviselő munkadíját a 32/2003 (VIII.22.) IM rendelet 2.§ (1) bekezdés a) pontja alapján, a becsatolt megállapodásra figyelemmel állapította meg, elfogadva a 120 EUR/óra+áfa óradíjat, az elsőfokú eljárásban felszámított 123, a másodfokú eljárásban felszámított 48 munkaórát. Ekként az ügyvédi munkadíj bruttó összege 26.060,4,- EUR.

Győr, 2024. október 31.

Dr.Ferenczy Tamás s.k.
a tanács elnöke

Dr.Konarik Attila s.k.
előadó bíró

Dr.Kovács Zsolt sk.
bíró